

го из них зависит от конкретной постановки данной подзадачи: минимизирует ли целевая функция только риск по портфелю в целом, или, в дополнение к этому, еще и риски по отдельным составляющим активам. Для составления оптимального финансового плана целесообразно использовать метод динамического программирования. Спецификой использования этого метода для данной подзадачи является необходимость проведения подготовительных вычислений, заключающихся в вынесении на конечный период планирования с помощью методов дисконтирования во времени отдельно сумм базовых платежей, и отдельно сумм денежных потоков по инвестициям. Третья из приведенных выше подзадач относится к классу дискретного программирования и решается методом ветвей и границ. В данном случае для выявления окончательного предпочтения целесообразно дополнительно использовать предельный анализ: сравнивать относительные изменения критериев в каждом случае.

Источники и литература

1. Крушвиц Л. Инвестиционные расчеты. – М.: Инфра-М, 2001г. – 402с.
2. Рыжаков А.Н., Щербина О.А., Никольский В.Е. Математическое программирование. – Симферополь, 2005. – 264с.

Шаповалова І.О.

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ РИНКУ МІНЕРАЛЬНИХ ВОД

Водні споживчі ресурси є важливішими природними ресурсами України, ефективне використання яких не лише дозволяє забезпечити первинні потреби населення, але й підвищити експортний потенціал країни, сприяє формуванню її позитивного іміджу. Україна є однією з провідних європейських держав з видобутку, розливу та реалізації мінеральних вод і справедливо може вважати їх справжнім багатством, яке вимагає господарського відношення щодо його використання, збереження і примноження.

Концептуальні проблеми розвитку ринкових відносин знайшли відображення у роботах відомих вітчизняних і закордонних вчених, як Я. Белоусько, З. Борисенко, А. Кредісов, В. Марцин, А. Маршалл, С. Мочерний, А. Оніщенко, Б. Райзберг, П. Саблук, С. Соколенко, І. Сорока, Р. Фатхутдінов, В. Юрчишин та інші.

Актуальним питанням формування ринків природних ресурсів, продукції харчової промисловості, проблемам продовольчої безпеки присвятили роботи Р. Баглей, Ю. Білик, П. Борщевський, Л. Дейнеко, С. Дорогунцов, В. Єрьоменко, А. Заїнчковський, О. Загорко, Л. Мельник, Т. Мостенська, Б. Пахавер, В. Привалов, О. Скидан, В. Слюсар, О. Смаглій, В. Трегобчук, Л. Чернюк, А. Шумейко та інші.

Розглянемо більш детально, що являє собою ринок мінеральних вод як регульована господарська система, з яких основних частин вона складається, виходячи з природи і призначення цих частин, елементів ринку.

Нами виділено найбільш важливі і відмітні елементи ринку мінеральних вод, наявність яких характеризує цей ринок. Загальна схема сукупності об'єктів регулювання ринку мінеральних вод зображена на рис. 1

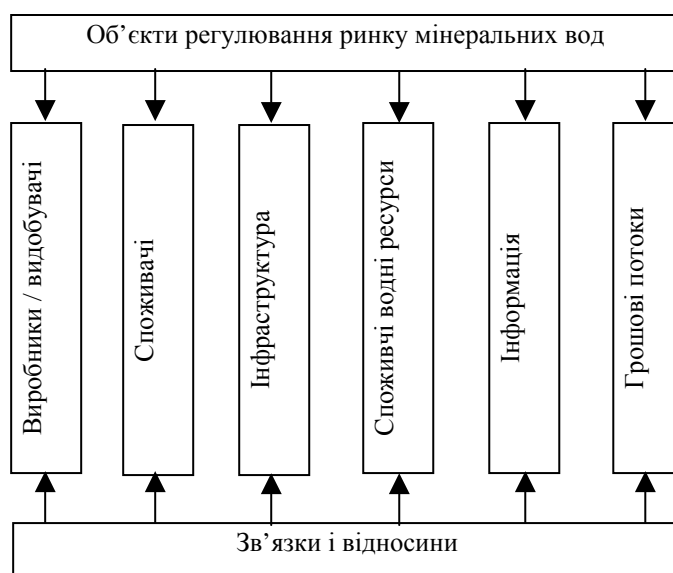

Рис. 1. Об'єкти регулювання ринку мінеральних вод

У ринковому середовищі функціонування і розвитку взаємодії суб'єктів ринку мінеральних вод виникає необхідність постійного розподілу і перерозподілу їх ролей з метою відповідності структури ринку зовнішньому середовищу.

Досвід реформування економіки України доводить необхідність спеціальної політики по відношенню до ринку мінеральних вод з питань розробки їх джерел і регулювання відносин у ринкових умовах. Сукупність економічних відносин, форм і методів узгодження інтересів і регулювання інтересів безпосередньо виробників і споживачів, пов'язаних з організацією обміну щодо мінеральних вод, утворюють ринок мінеральних вод. Об'єктом купівлі-продажу є мінеральні води.

Розвиток будь-якої економіки, будь-якого цивілізованого суспільства неможливий без соціального консенсусу. У суспільстві є три впливові сили: уряд, підприємці, трудящі. У кожного своя соціальна роль. Основна ідея – розподіл соціальних ролей в ринкових „правилах гри”.

Ми є прихильниками того, щоб суб'єкти суспільства контактували між собою за класичною схемою – повага до законів і взаємодія через оподаткування при економічній самостійності. Ринок мінеральних вод (і водних споживчих ресурсів взагалі) і сфери його регулювання доцільно формувати з урахуванням цих ключових моментів.

На нашу думку, державне регулювання ринку мінеральних вод не повинно обмежуватися розробкою регламентуючих законодавчих і нормативних актів і положень, а також повинно включати власне супроводження державних заходів.

Супроводження державними структурами і органами територіального або галузевого рівня, з нашої точки зору, являє комплекс заходів, який складається з двох етапів: супроводження на етапі формування ринку мінеральних вод, та супроводження на етапі його розвитку.

Супроводження створення ринкового середовища ринку мінеральних вод може включати в себе:

- надання учасникам ринку консультацій з питань можливостей і обмежень їх діяльності, прав і обов'язків суб'єктів ринку відповідно з діючим законодавством;
- організацію допомоги у проведенні маркетингових досліджень;
- формування регіональних баз даних попиту і пропозиції на основі інформаційних технологій;
- організацію підготовки і підвищення кваліфікації кадрів ринкової системи;
- проведення попередньої державної науково-технічної експертизи проектів створення ринкових суб'єктів;
- надання допомоги в оцінці майна та забезпечення інвестиційними коштами пріоритетно-важливих виробництв лікувальних мінеральних вод.

Супроводження на етапі розвитку ринкової сфери включає в себе:

- надання суб'єктам ринку консультацій з питань рекламної, маркетингової діяльності;
- організацію контролю відповідності інструкціям і правилам діяльності суб'єктів ринку;
- збір даних по цінам, конкуренції, попиту і споживанню вод;
- організацію проведення контрольних маркетингових досліджень.

З урахуванням стану оточуючого середовища, водного фонду і користування ним, особливостей економіки водного комплексу в умовах становлення ринкової моделі господарювання, як прихильники ідеї регіоналізації ринку мінеральних вод, функцію супроводження формуванні і розвитку збалансованого ринку ми пропонуємо надати спеціалізованими інформаційно-аналітичним регіональним центрам розвитку ринків, які мають функціонувати на партнерському капіталі суб'єктів ринку, зокрема, коштів підприємств і торговельних організацій, а також – коштів місцевих бюджетів.

Як було сказано вище, спеціалісти розрізняють пряме і непряме державне регулювання. Критерієм цього поділу є адміністративні і економічні методи.

Оскільки ми пропонуємо введення проміжної ланки впливу держави на ринкову ситуацію ринку мінеральних вод, то слід в основу критеріїв визначення видів державного регулювання ввести проміжну форму.

Передача певних повноважень і функцій центрам розвитку ринку мінеральних вод, їх утворюючими суб'єктами, трансформує якість впливу держави на економічні процеси ринку.

Держава регламентує видобуток водних ресурсів, встановлює кількісні і якісні обмеження параметрів виробництва мінеральних вод, турбується про безпеку споживача системою існуючих стандартів і метрологічних інструментів. Держава повинна використовувати механізм стимулювання з метою контролю розвитку збалансованого ринку, впливати на потоки мінеральних вод, шляхом формування пріоритетних напрямків, створювати умови підвищення конкурентоспроможності вітчизняних виробників.

Передбачений у системі регулювання ринку мінеральних вод регіональний центр розвитку ринку обґрунтований політикою держави, спрямованою на територіальну регіоналізацію економічних процесів.

Регіональна економічна самостійність і самофінансування представляє певну систему, в рамках якої регіон стає самостійним у господарському відношенні, самокерованим. Він прагне формувати замкнений цикл виробництва і споживання, ввозу і вивозу, здійснює багатопланову зовнішньоекономічну діяльність, набуває фінансової самостійності, переходить на самофінансування. Останнє передбачає узгодження доходів і витрат регіону, визначення його внеску у загальнонаціональний розподіл праці. Потенціал в регіональному господарюванні є достатньо великим. Регіональний господарський механізм орієнтується на розвиток і зміцнення міжрайонних зв'язків, на комплексне витрачання наявних в регіоні ресурсів, на максимальне врахування всіх вимог екології, природокористування.

Складові системи регулювання ринку водних споживчих ресурсів ми представили на рис. 2.

Система регулювання ринку мінеральних вод має охоплювати організаційні та економічні напрями з метою балансування ринку.

Організаційними напрямами регулювання ринку мають стати:

- створення і розвиток інфраструктури ринку;

- формування нормативно-правової бази та інформаційно-аналітичного забезпечення функціонування ринку;
- створення регіональних центрів розвитку ринку;
- здійснення моніторингу та прогнозування кон'юнктури ринку;
- посилення контролю за якістю та безпекою продукції;
- запровадження нових ринкових стандартів;
- сертифікація продукції.

Економічні напрями регулювання ринку мають включати;

- складання балансів водних ресурсів, їх оптимізацію;
- узгодження попиту і пропозиції, підтримку їхньої рівноваги;
- регулювання та підтримку пропозиції, а також збалансування та стимулювання попиту;
- регулювання попиту і пропозиції шляхом запровадження прозорих процедур ринку, регулювання експорту та імпорту продукції.

Застосування балансового методу має включати: складання прогнозних балансів узгодження попиту і пропозиції з метою їхньої оптимізації; складання звітних балансів про обсяги виробництва і використання продукції; балансовий контроль відповідності попиту пропозиції, їхнім узгодженим чи прогнозним параметрам з метою усунення розходжень (дисбалансів). Такий комплексний підхід до використання балансового методу дозволить відслідковувати важливі тенденції розвитку окремих сегментів ринку, виявляти ризики забезпечення населення продукцією та своєчасно застосовувати ефективні механізми регуляторного впливу держави.

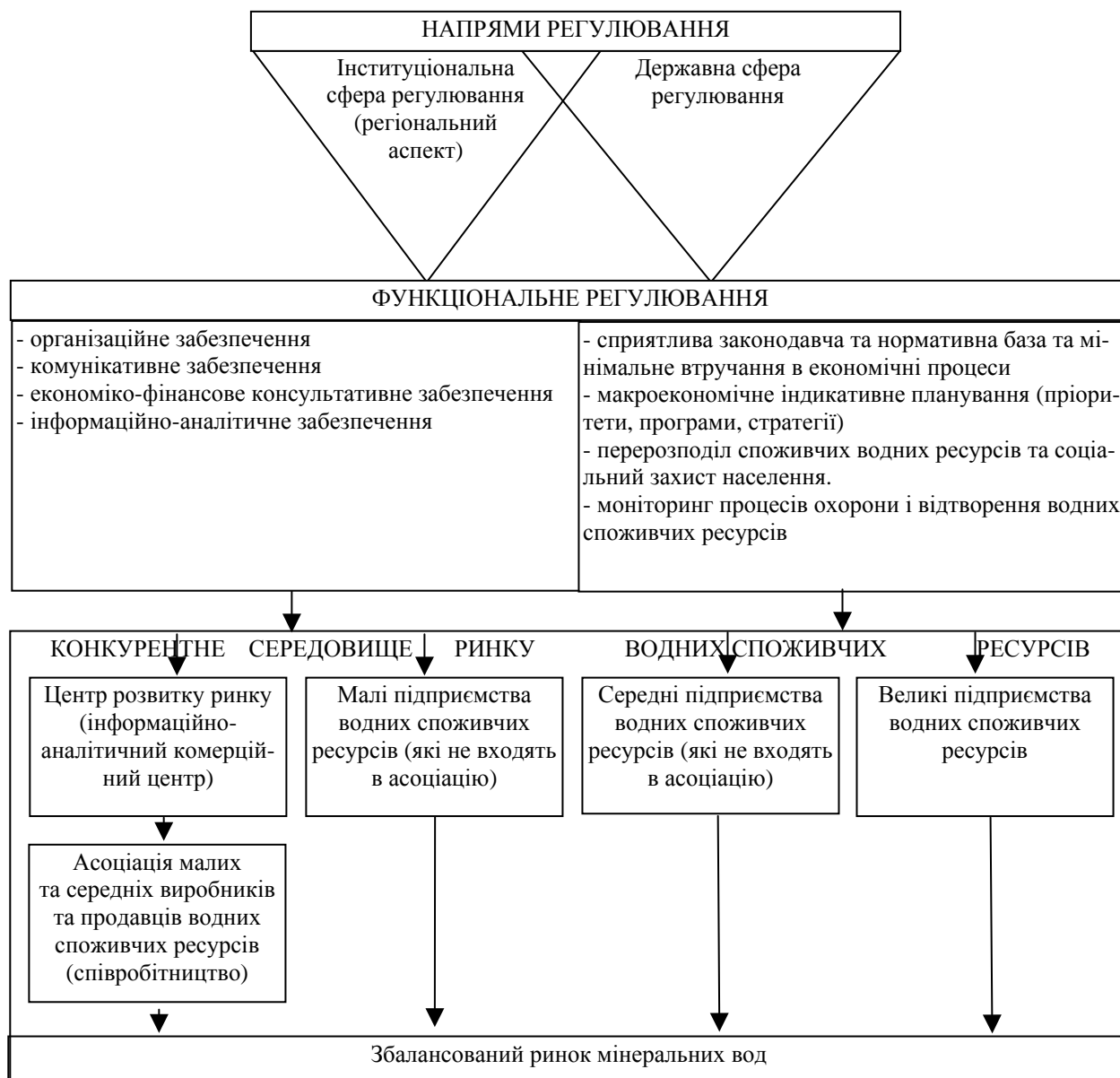

Рис. 2. Основні складові системи регулювання ринку мінеральних вод

Перед центрами регулювання територіальних (місцевих) ринків стоїть завдання забезпечити:

- вирівнювання обсягів продажу продукції на ринку, кон'юнктури пропозицій, попиту і цін;
- створення і підтримки здорового конкурентного середовища на ринках;
- щорічне складання звітних та прогнозних балансів по видах продукції та застосування різних способів коригування попиту і пропозиції, їхньої оптимізації та збалансування;
- оперативний контроль і аналіз поточних балансів надходження та використання продукції, їхньої відповідності прогнозним параметрам та здійснення заходів щодо регуляторного впливу на розходження і відхилення.

Визначальна роль в ефективності запропонованого механізму регулювання відводиться регіональній „асоціативно-орієнтованій” формі регулювання ринку мінеральних вод, тобто створення моделі асоціації ринкових суб'єктів (виробників, продавців, покупців) на основі стимулювання „гарантованого” збуту продукції з мінімальними складськими запасами і максимальним завантаженням виробничих потужностей при раціональному використанні природних водних ресурсів.

Цінність створеної аналітико-інформаційної структури розвитку ринку визначається її специфічними особливостями, спроможністю об'єднати на взаємних економічних інтересах виробників і споживачів мінеральних вод. Найбільш прийнятною в цьому випадку є організаційно-правова форма – асоціація.

Центри, використовуючи державну правову основу, розробляють економічні регулятори регіонального ринку мінеральних вод, що забезпечують балансуювання попиту і пропозиції. Цю важливу функцію центр може забезпечити через індикативну форму планування, яка адекватна ринковим відносинам і принципово відрізняється від директивного планування способом досягнення цілей, поставлених у плані (програмі). Його показники не мають для окремих господарюючих суб'єктів статусу обов'язкових завдань, а носять рекомендаційно-орієнтуючий характер.

Успіхів в сфері регулювання ринку мінеральних вод можна досягнути застосуванням галузевої координації і вибору пріоритетів ринкової стратегії в бік довгострокового росту, якісного оновлення виробничо-збутової бази, підвищення конкурентоспроможності продукції. Регіональні інформаційно-аналітичні центри розвитку повинні спиратися на науково-дослідницьку інформацію і діяльність консультативних фірм.

Джерела та література

1. Борисенко З. Конкурентна політика як передумова ефективності ринку // Економіка України. – 2006. – С. 28-32.
2. Кредисов А., Бодров В., Леоненко П. Сутність, структура і принципи організації соціального ринкового господарства // Економіка України. – 1993. - №4. – С.38-47.
3. Соловйов І.О. Агроркетинг: системна методологія, реалізація концепції: Монографія. – Херсон: Олди-плюс, 2008. – 344 с.
4. Лагода Т., Деревянко О. Ринок мінеральної та солодкої води України [Інтернет-ресурс]. Доступ: ua.textreferat.com. Розміщено 02.11.08.